

Hälsoodontologin

Nr 1 Juni 2018

För medarbetare inom värmländsk tandvård

Redaktör: Munhälsstrateg, leg. tandhygienist Camilla Andersson

Innehåll

- Lena gillar samarbete. Och barn.
- Fredric söker nya vägar
- Fakta: Fluor i äldretandvård
- Mobil tandvård och tandvårdsrum

Ha en skön sommar!

Huvudtemat i detta välmatade sommarnummer är äldretandvården. Allt fler gamla och sköra har svårt att ta sig till våra kliniker, och här undersöker vi på hälsoodontologen några möjliga lösningar som vi presenterar i detta nummer.

Det är viktigt att vi inte släpper kontakten med våra äldre när de ber att få boka om sin tid själva. Vi erbjuder en samtalsmall som gör det enklare att upprätthålla en bra rutin på klinikerna för kontakthållandet.

Till hösten kommer Lena Östlund och jag att åka runt till alla allmäntandvårdskliniker och presentera epidemiologiska data. Vi kommer bland annat att redovisa barnhälsodata samt

ålders- och riskfördelning av patienter på klinik-, läns- och riksnivå.

Ni kommer också att få lära känna Lena Östlund, vår nya medarbetare med inriktning på barn och unga, lite närmare i detta sommarblad.

Från Hälsoodontologin önskar vi en riktigt skön och avkopplande sommar!

Christina

Nytt från Hälsoodontologin
är utgiven av:
Hälsoodontologiska enheten,
Folk tandvården
Rosenborgsgatan 50
651 82 Karlstad

För kontaktpersoner, se även:
www.liv.se/halsoodontologi

Lena gillar samarbete. Och barn.

Lena Östlund

Från folktandvården i Sysseleback till barnrättsombud för FN – den resan har vår nya medarbetare Lena Östlund gjort.

Nu välkomnar vi henne till Hälsoodontologiska enheten, där hon främst arbetar för barns och ungas munhälsa.

– Det är viktigt och väldigt givande att arbeta för barns och ungas bästa, säger Lena Östlund.

– Jag samarbetar med många olika aktörer i samhället och kolleger inom både vår egen organisation och privattandvården för att förbättra barns och ungas möjligheter till god munhälsa och en bra livsstil.

Lena arbetar på vår enhet två dagar i veckan och ägnar lika många

dagar åt kliniskt arbete som tandhygienist vid folktandvården i Torsby.

Barnrättsombud

Hon är också Folktandvården Värmlands barnrättsombud och kommer att kunna hjälpa till vid webbutbildningen om FN:s barnkonvention.

Lena Östlund arbetade som undersköterska i många år innan hon sadlade om och studerade till tandhygienist i Karlstad, med examen 2003. Sitt första jobb som hygienist hade hon vid tandhygienistutbildningen och sedan folktandvårdskliniken i Sysseleback.

Kontakt

Har du frågor som rör barn och unga får du gärna hör av dig till Lena:

lenna.m.ostlund@liv.se

054 61 94 62, 072 531 90 16

Fredric söker nya vägar

Fredric Thyberg

– Hälso- och sjukvården är medveten om att dålig munhälsa kan ha konsekvenser för hela kroppen och därför behöver vi hitta nya enklare vägar mellan tandvården och sjukvården.

Det säger övertandläkaren Fredric Thyberg vid sjukhustandvården. Han har besökt våra kliniker under året för att titta på lösningar så att vi inte tappar kontakten med våra sköra äldre. Här berättar han om sina erfarenheter:

Under våren avslutade jag mina klinikbesök. Jag är verkligen glad att jag fått denna möjlighet att träffa er. Ni gör ett stort jobb där ute och den varma människosyn och entusiasm ni uppvisar gentemot våra äldre gläder mig.

Samtalsmall

Min huvuduppgift vid dessa besök var att diskutera hur vi ska göra för att inte tappa bort den sköra äldre individen. På HO hade en rutin arbetats fram och det hade skapats en samtalsmall som kan användas vid samtalet med den som avbokar tid på grund av sjukdom.

Det är så viktigt att de sköra individerna får regelbunden profylax. Munhälsan kan försämrats väldigt snabbt till en situation där patienten i värsta fall hamnar i tandlöshet. På många kliniker fanns redan rutiner kring dessa patienter. En klinik försökte samboka tider för anhörig eller följeslagare. En annan klinik hade som rutin att Durap-hatlacka hela bettet vid lagningar.

Diabetes och demens

Mitt uppdrag på HO innefattar även att delta i Diabetesrådet och i ett nätverk för Demensvård. Under slutet av förra året kom nya nationella riktlinjer för ”Vård och omsorg vid demenssjukdom”. I nätverket kring demens har vi arbetat med implementeringen av dessa i Värmland. Socialstyrelsen skriver att ”Hälso- och sjukvården samt socialtjänsten bör erbjuda diagnostik av munhälsa och ätproblem med strukturerade bedömningsinstrument till personer med demenssjukdom (prioritet 2)”. Detta betyder egentligen att hälso- och sjukvården samt socialtjänsten regelbundet ska utföra Revised Oral Assessment Guide (ROAG) på patienter med demenssjukdom. I nätverket är munvården en prioriterad fråga.

Bättre kanaler behövs

Vi kommer att rekommendera att ROAG utförs redan tidigt efter demensdiagnosen och att den sedan regelbundet ska utföras av omvårdnadspersonal. Även i diabetesrådet läggs stor vikt vid munhälsa.

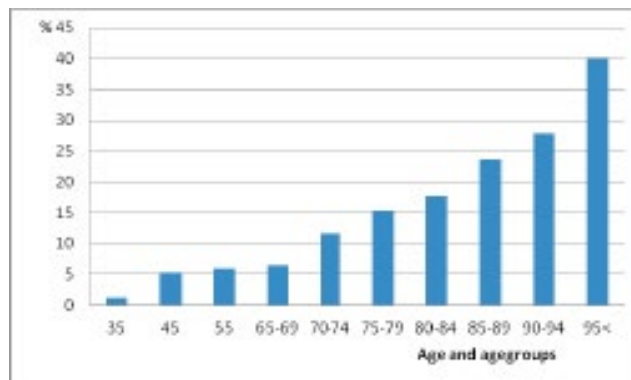
Hälso- och sjukvården är medveten om att dålig munhälsa kan ha konsekvenser för hela kroppen men vi kanske inte har de rätta kanalerna mellan sjukvården och tandvården.

Det är inte enkelt nog att skicka patienter mellan oss. Här behöver vi tänka till och hitta ny enklare vägar mellan tandvården och sjukvården.

Fredric Thyberg

Övertandläkare sjukhustandvården, medarbetare Hälso-odontologin

Andel individer som förlorat kontakten med tandvården

Grönbeck-Linden et al J Int Soc Prev Community Dent 2016 (3) 224-9

Faktaruta

Fluor för äldre

- Förutom 1450 ppm tandkräm två gånger dagligen rekommenderas i första hand tilläggsprofylax i egenvården 0,2% fluorsköljning två gånger dagligen.
- Vid kariessjukdom bör Duraphat tandkräm användas 2–3 gånger om dagen. Bästa effekten får man om patienten inte sköljer bort tandkrämen efter tandborstning. Ett alternativ är kombinationständerem NaF 0,3% + Klorhexidin 0,2% 2 gånger per dag. Dessa tandkrämer ingår i högkostnadsskyddet för läkemedel.
- Om patienten inte samarbetar till sköljning rekommenderas svabbning med hjälp av muntork och 0,2% fluorlösning efter lunch.
- Vid muntorrhet där kariesrisken är stor, tänk även på att fukta slemhinnorna flera gånger om dagen.
- För våra patienter på särskilda boenden gäller även i fortsättningen att folktandvården står för kostnaden och distributionen av Dentan 0,2% utan smak. Flaskorna beställs till kliniken genom klinikadministratören.

Mobil tandvård och tandvårdsrum

Mobila lösningar och tandvårdsrum på äldreboendena är två möjliga sätt att hantera den faktum att fler patienter blir äldre och får det svårare att ta sig till sin tandvårdsklinik.

Andelen äldre patienter ökar i Värmland, precis som i övriga delar av landet. Fler äldre har svårt att ta sig till sin tandvårdsklinik.

Patientarbete av tandhygienist Kristina Linnér på Ugglans servicehus i Lesjöfors.

Folktandvården har idag en mobil tandvårdsutrustning som under året är inbokad på elva orter i länet. En av aktiviteterna i folktandvårdens områdesplan 2018 är att se över länets mobila lösningar i framtiden.

Vi på Hälsoodontologiska enheten har ett uppdrag att undersöka fler möjligheter för att kunna ge munvård till patienter på äldreboenden. Därför görs en

inventering för att se över hur många äldreboenden i länet som är intresserade av att ha ett tandvårdsrum på boendet.

Rätt till Nödvändig tandvård

Det går att se hälsovinster för våra sköra äldre patienter på äldreboenden om de får sin profylaxtandvård och enklare reparativ tandvård på boendet. Merparten av dessa patienter har rätt till Nödvändig tandvård.

Hälsovinsterna med ett tandvårdsrum på boendet är att ingen lång förflyttning behövs av patienten. Många av dessa patienter är rullstolsburna, dementa och multisjuka. Omvårdnadspersonalen finns även till hands på boendet.

Slipper uteblivanden

Från tandvårdens synvinkel kan detta innebära mindre tomma behandlingsstolar på den fasta kliniken då många i den här patientkategorin ofta uteblir. Tanken är att i första hand utföra

profylaxtandvård, men även enklare reparativa åtgärder och justering av avtagbar protetik kan bli aktuellt.

Bemanning och distribution av tandvårdsmaterial sköts av hemmakliniken på orten.

Pernilla

Är tandvårdsrum intressant för er klinik?

**Kontakta
Pernilla Södersten
054-61 96 42**

